

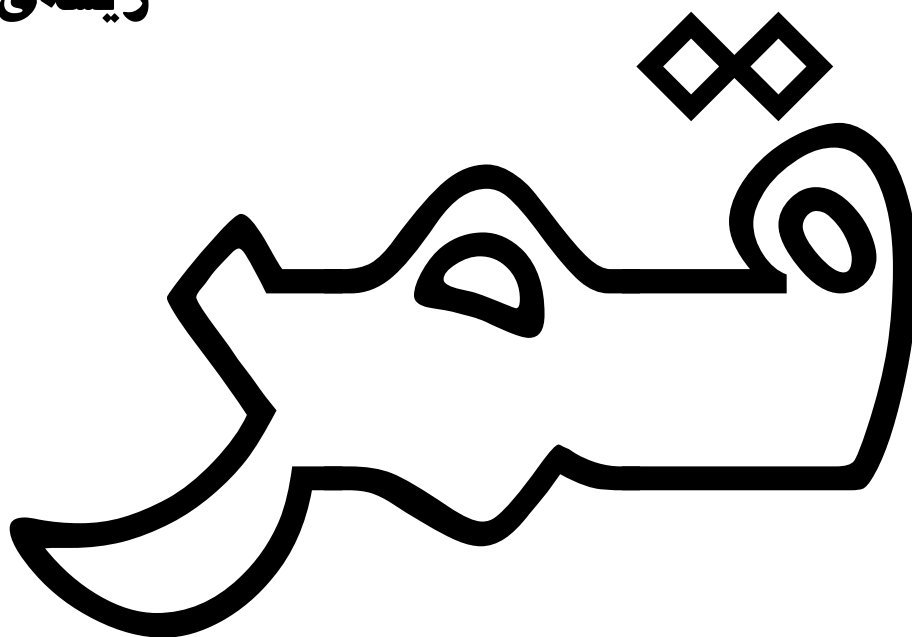

نظام مفهومی قرآن کریم

ریشه‌ی ۱۳۸۳

هو الحکیم

برای دستیابی به نقشه‌ی علم، نیاز به نقشه‌ی مفاهیمی داریم که در شکل‌گیری حوزه‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای به دست آوردن نقشه‌ی مفاهیم نیز می‌توان از نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم آغاز کرد. در تدوین نقشه‌ی علم مورد نظر ما که زیربنا و شالوده‌ی آن، قرآنی است، ابتدا به نقشه‌ی مفاهیم قرآنی نیاز داریم که برای رسیدن به آن، نخست از نقشه‌ی ریشه‌های قرآنی آغاز می‌کنیم. در این نقشه، ریشه‌ی لغوی مفاهیم قرآنی و روابط آنها به تصویر کشیده می‌شود. قرآن کریم دارای ۱۹۱۹ ریشه می‌باشد که مجموعه‌ی ۱۶۰۹۰ کلمه‌ی مختلف (با در نظر گرفتن اعراب) از آنها مشتق شده است.

در نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم قرآن کریم، برای هر ریشه یک گره در نظر گرفته شده است. مطابق تعریف، دو ریشه با یکدیگر ارتباط دارند، هرگاه یکی از مشتقات آنها در یک آیه همزمان ظاهر شده باشند (هموقوعی). هرچه هموقوعی دو ریشه با یکدیگر بیشتر باشد، یعنی ارتباط آنها قوی‌تر است و در نتیجه ضخامت یال رسم شده بین آن دو ریشه، بیشتر خواهد بود.

در این سند، اطلاعات مربوط به ریشه‌ی شماره‌ی ۱۳۸۳، «قمر» ثبت شده است. این اطلاعات شامل فهرست مشتقات و تعداد تکرار آنها، فهرست ریشه‌های مرتبط با تعداد هموقوعی و فهرست آیات مرتبط به آن ریشه می‌باشد. همچنین دو نمودار در پیوست این سند وجود دارد که یکی نمودار نقشه‌ی ریشه‌ی «قمر» و یکی نمودار نقشه‌ی مشتقات ریشه‌ی «قمر» می‌باشد.^۱ امید است که این مجموعه و مستندات دیگر آن بتواند زمینه‌ی لازم برای تولید علم قرآن محور را فراهم نماید.

مرکز مطالعات سیستم‌های ترنس‌فیزیکی

شهریورماه ۱۳۸۹

رمضان المبارک ۱۴۳۱

^۱ این اطلاعات از نرم‌افزار «نور الانوار» محصول مرکز تحقیقات علوم کامپیوتری نور، استخراج شده است، که بدین‌وسیله از همکاری آن مرکز برای در اختیار گذاشتن پایگاه داده‌ی ریشه‌ها و کلمات سپاسگزاری می‌شود.

مشخصات

شماره	۱۳۸۳
ریشه	قمر
تعداد تکرار	۲۷
تعداد مشتقات	۵
تعداد ریشه مرتبط	۱۱۳

فهرست مشتقات

۱. الْقَمَر (۱۶)   ۲. الْقَمَرُ (۶)   ۳. الْقَمَرِ (۳)   ۴. قَمَرًا (۱)   ۵. لِقَمَرٍ (۱)

فهرست ریشه‌های مرتبط

۱. ابو (۲)	۲۳. جمع (۱)	۴۶. سکن (۱)	۶۹. عقل (۱)	۹۲. کل (۶)
۲. اجل (۴)	۲۴. حتی (۱)	۴۷. سمو (۱۰)	۷۰. علم (۴)	۹۳. کور (۲)
۳. احد (۱)	۲۵. حثث (۱)	۴۸. سنو (۱)	۷۱. عمد (۱)	۹۴. کوکب (۱)
۴. ارض (۴)	۲۶. حسب (۳)	۴۹. سوع (۱)	۷۲. عمل (۱)	۹۵. کون (۳)
۵. افک (۱)	۲۷. حقق (۳)	۵۰. سوی (۲)	۷۳. عود (۱)	۹۶. لعل (۱)
۶. افل (۱)	۲۸. خیر (۱)	۵۱. سئل (۱)	۷۴. غشو (۱)	۹۷. لقی (۱)
۷. الله (۱۲)	۲۹. خسف (۱)	۵۲. شجر (۱)	۷۵. غشی (۱)	۹۸. لیل (۱۴)
۸. اله (۱۳)	۳۰. خلق (۸)	۵۳. شقق (۱)	۷۶. غفر (۱)	۹۹. ملک (۲)
۹. امر (۴)	۳۱. دبب (۱)	۵۴. شمس (۲۱)	۷۷. غیر (۱)	۱۰۰. نجم (۳)
۱۰. انس (۱)	۳۲. دبر (۱)	۵۵. شیء (۱)	۷۸. فصل (۲)	۱۰۱. نزل (۲)
۱۱. انن (۷)	۳۳. درک (۱)	۵۶. صبح (۱)	۷۹. فعل (۱)	۱۰۲. نهر (۱۳)
۱۲. اوی (۵)	۳۴. دعو (۱)	۵۷. ضلل (۱)	۸۰. فلق (۱)	۱۰۳. نور (۳)
۱۳. ائی (۵)	۳۵. دون (۱)	۵۸. ضوء (۱)	۸۱. فلک (۲)	۱۰۴. هدی (۱)
۱۴. ایی (۷)	۳۶. دئب (۱)	۵۹. طلب (۱)	۸۲. قدر (۳)	۱۰۵. هون (۱)
۱۵. برج (۱)	۳۷. ربب (۶)	۶۰. عبد (۲)	۸۳. قدم (۱)	۱۰۶. وحد (۱)
۱۶. برک (۲)	۳۸. رفع (۱)	۶۱. عدد (۱)	۸۴. قرب (۱)	۱۰۷. وسق (۱)
۱۷. بزغ (۱)	۳۹. رئی (۶)	۶۲. عذب (۱)	۸۵. قطمر (۱)	۱۰۸. وسم (۴)
۱۸. بغی (۱)	۴۰. سیح (۲)	۶۳. عرج (۱)	۸۶. قمر (۲)	۱۰۹. ولیج (۴)
۱۹. تلو (۱)	۴۱. سبق (۱)	۶۴. عرجن (۱)	۸۷. قول (۴)	۱۱۰. وله (۱۳)
۲۰. جبل (۱)	۴۲. ستت (۱)	۶۵. عرجون (۱)	۸۸. قوم (۳)	۱۱۱. یقن (۱)
۲۱. جری (۴)	۴۳. سجد (۶)	۶۶. عرش (۲)	۸۹. کثر (۲)	۱۱۲. یوسف (۱)
۲۲. جعل (۶)	۴۴. سخر (۱۰)	۶۷. عزیز (۲)	۹۰. کرم (۱)	۱۱۳. یوم (۱)
	۴۵. سرج (۲)	۶۸. عشر (۱)	۹۱. کلا (۱)	

فهرست آیات

۱. { الأنعام - ۷۷ } فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَارِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لئن لم يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ
۲. { الأنعام - ۹۶ } قَالِقُ الْأُصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ
۳. { الأعراف - ۵۴ } إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَى اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ
۴. { يونس - ۵ } هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ
۵. { يوسف - ۴ } إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ
۶. { الرعد - ۲ } اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ لِمَجْرَى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُؤْفِقُونَ
۷. { إبراهيم - ۳۳ } وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
۸. { النحل - ۱۲ } وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ
۹. { الأنبياء - ۳۳ } وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ
۱۰. { الحج - ۱۸ } أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ
۱۱. { الفرقان - ۶۱ } تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا
۱۲. { العنكبوت - ۶۱ } وَلئن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ
۱۳. { لقمان - ۲۹ } أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ لِمَجْرَى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ
۱۴. { فاطر - ۱۳ } يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ لِمَجْرَى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى لِلَّهِ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ
۱۵. { يس - ۳۹ } وَالْقَمَرَ قَدَرْنَا مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ
۱۶. { يس - ۴۰ } لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ
۱۷. { الزمر - ۵ } خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ لِمَجْرَى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ
۱۸. { فصلت - ۳۷ } وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ
۱۹. { فصلت - ۳۷ } وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ
۲۰. { القمر - ۱ } افْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ
۲۱. { الرحمن - ۵ } الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ
۲۲. { نوح - ۱۶ } وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا
۲۳. { المدثر - ۳۲ } كَلَّا وَالْقَمَرَ
۲۴. { القيامة - ۸ } وَحَسَفَ الْقَمَرَ

۲۵. {القیامة - ۹} وَجَمَعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرَ

۲۶. {الانشقاق - ۱۸} وَالْقَمَرَ إِذَا اتَّسَقَ

۲۷. {الشمس - ۲} وَالْقَمَرَ إِذَا تَلَآهَا